

ДО
СЪДИЯ ЛОЗАН ПАНОВ –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от Светла Димитрова – заместник-председател на ВКС и ръководител
на Гражданската колегия на Върховния касационен съд

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

По повод на постъпил сигнал с вх. № 2483/14.03.2019 г. на ВКС от съдия Александър Ангелов – председател на Софийския районен съд, се обръщам към Вас във връзка с необходимостта да се уеднакви съдебната практика при приложението на ЗЗДН по въпроса относно реда, по който едно лице може да търси защита при акт на насилие, последващ издаване на заповед за защита по реда на чл. 5, ал. 1 ЗЗДН.

Налице са влезли в сила въззивни съдебни актове (решения и определения) на Софийския градски съд (СГС), в които са възприети противоречиви взаимноизключващи се разрешения на този процесуалноправен въпрос.

В първата група от тези актове на СГС е установено, че в полза на молителя срещу същия ответник вече е постановено съдебно решение и въз основа на него е издадена заповед, с която е наложена мярката за защита по чл. 5, ал. 1, т. 1 ЗЗДН – задължаване на извършителя (ответника) да се въздържа от извършване на домашно насилие, предвид което е прието, че за молителя не е налице правен интерес от подаването на друга (последваща) молба до съда за защита по реда на ЗЗДН, в която се твърди нов (друг, последващ) акт на домашно насилие, извършен от ответника. Основните аргументи в подкрепа на това становище се основават на безсрочния характер на мярката по чл. 5, ал. 1, т. 1 ЗЗДН (аргум. от чл. 5, ал. 2 ЗЗДН), на незабавното изпълнение на заповедта за защита, за което следят органите на полицията и прокуратурата (чл. 20 и чл. 21 ЗЗДН), както и на инкриминирането в чл. 296, ал. 1 НК на неизпълнението на заповедта за защита от домашното насилие. Приема се, че с вече издадената заповед е изчерпан редът за съдебна защита по ЗЗДН, тъй като последващите актове на домашно насилие не следва да се установяват от гражданския съд по реда на този закон, а от органите на наказателното производство, тъй като съставляват престъпление, което се установява по реда на НПК; в тази връзка се сочи и процесуалната забрана за установяване на престъпно обстоятелство от гражданския съд (чл. 17. ал. 1 – *in fine* ГПК). Изтъква се и че наказа-

телноправната защита е по-интензивна, като в тази връзка се сочат и мерките за неотклонение, включително „задържане под стража“ (чл. 58 НПК), както и мерките за защита на пострадалия (чл. 67 НПК) в наказателното производство. В този смисъл са: определение № 17266/25.11.2011 г. по ч.гр.д. № 15931/2011 г., определение № 10488/22.05.2015 г. по ч.гр.д. № 2811/2015 г., решение № 5469/29.06.2016 г. по в.гр.д. № 14596/2015 г., решение № 8120/04.12.2017 г. по в.гр.д. № 3243/2017 г., решение № 804/06.02.2018 г. по в.гр.д. № 5403/2017 г., решение № 7407/27.11.2018 г. по в.гр.д. № 16346/2017 г.

Съгласно приетото **във втората група въззивни актове на СГС** допустима е друга (нова, последваща) молба за защита до съда по реда на ЗЗДН, в която молителят твърди, че от същия ответник е извършен нов (друг) акт на домашно насилие, включително – последващ вече издадена в полза на същото пострадало лице срещу същия ответник/извършител съдебна заповед за защита от домашно насилие. Основните аргументи в подкрепа на това становище се основават на разпоредбата на чл. 1, ал. 2 ЗЗДН (съгласно която отговорността по този закон не изключва гражданската, административнонаказателната и наказателната отговорност на извършителя), както и на различните по вид, степен на интензивност и продължителност мерки по чл. 5 ЗЗДН, които могат да бъдат наложени от съда за различните актове на домашно насилие в рамките на различни или на едно и също производство по реда на ЗЗДН, което е такова на спорна съдебна администрация. Приема се, че след като отговорността за домашно насилие не изключва наказателната отговорност, то и последната не изключва първата, респ. – че търсенето на съдебна защита по реда на ЗЗДН не може да бъде отказано поради това, че за молителя съществува и наказателнопроцесуалният ред за защита. Изтъква се и че съдът дължи защита срещу всеки акт на домашно насилие (чл. 4, ал. 1 ЗЗДН) и че след като мерките за защита по чл. 5 ЗЗДН са различни, то няма пречка при един акт на домашно насилие, предмет на едно дело, да бъдат наложени едни мерки по вид, степен на интензивност и продължителност, а при друг – последващ акт на домашно насилие, предмет на друго дело – други мерки, като единственото изискване е за еднократност на наложените мерки по отношение на един акт на домашно насилие. В този смисъл са: определение № 17504/29.11.2011 г. по ч.гр.д. № 15693/2011 г., определение № 4422/13.03.2012 г. по ч.гр.д. № 7595/2011 г., определение № 16134/08.10.2012 г. по ч.гр.д. № 12768/2012 г., решение № 7210/01.11.2012 г. по в.гр.д. № 10291/2012 г., определение № 19575/23.10.2013 г. по ч.гр.д. № 13453/2013 г., определение № 24017/16.12.2013 г. по ч.гр.д. № 16292/2013 г., определение № 5927/18.03.2014 г. по ч.гр.д. № 17113/2013 г., определение № 9410/ 11.04.2016 г. по ч.гр.д. № 1550/2016 г.

Горната противоречива практика на СГС води и до противоречива практика на СРС, видно от приложените (в преписи) към сигнала, невлезли в

сила първоинстанционни съдебни актове (решения и определения), по отношение на които са постановени посочените по-горе въззивни актове на СГС.

Не се установиха актове на ВКС, с които да е дадено разрешение на поставения със сигнала процесуалноправен въпрос (съгласно разпоредбите на чл. 17, ал. 6 ЗЗДН и чл. 274, ал. 4 ГПК въззивните актове, постановени по реда на ЗЗДН, не подлежат на касационно обжалване).

В част от въззивните актове на СГС от първата група е налице неправилно позоваване на посочените и в сигнала определение № 373/18.06.2010 г. по ч.гр.д. № 357/2010 г. на IV-то гр. отд. на ВКС и определение № 375/27.09.2016 г. по ч.гр.д. № 3757/2016 г. на III-то гр. отд. на ВКС. Мотивите към тези определения нямат отношение към поставения въпрос и формираната по него противоречива практика на СГС.

Определение № 373/18.06.2010 г. по ч.гр.д. № 357/2010 г. на IV-то гр. отд. на ВКС е постановено по реда на чл. 274, ал. 2, изр. 2 ГПК, като с него е оставено в сила определение на друг състав на ВКС, с което е оставена без разглеждане жалба, подадена до ВКС по въззивно гр. дело на СГС. Основните съображения за недопустимостта на тази жалба са, че същата изобщо няма характера на такава, а има съдържанието на молба, по която СРС вече се е произнесъл в полза на жалбоподателката. Наред с това са разяснени правата на жалбоподателката по чл. 21 ЗЗДН да сезира полицейските органи и е прието, че тя няма правен интерес от подаваните от нея жалби по делото, тъй като с първоинстанционното решение в нейна полза е издадена заповед за защита, контролът по изпълнението на която не е съдебен, а административен.

Определение № 375/27.09.2016 г. по ч.гр.д. № 3757/2016 г. на III-то гр. отд. на ВКС е постановено по реда на чл. 274, ал. 3 ГПК, като с него не е допуснато касационното обжалване на определение № 10488/22.05.2015 г. по ч.гр.д. № 2811/2015 г. на СГС (посочено и по-горе сред първата група актове на СГС). Касационното обжалване не е допуснато по съображения, че решаващите правни изводи на въззивния съд не могат да бъдат променени от формулираните от страна на жалбоподателя правни въпроси по чл. 280, ал. 1 вр. чл. 274, ал. 3 ГПК.

От значение за разрешаването на поставения със сигнала процесуалноправен въпрос са мотивите към т. 4 от тълкувателно решение № 7/31.07.2017 г. на ОСГТК на ВКС и към т. 22 от тълкувателно решение № 6/06.11.2013 г. на ОСГТК на ВКС; в тази връзка – и определение № 281/13.09.2018 г. по гр.д. № 3095/2018 г. на III-то гр. отд. на ВКС.

Предвид наличието на посочената противоречива практика на СГС (а и на СРС, макар последната да не е такава по смисъла на чл. 124 вр. чл. 127, ал. 2, т. 2 ЗСВ), както и предвид значимостта на процесуалноправния въпрос, по който тя е формирана (в тази насока в сигнала са изложени подробни съображения), намирам за основателно становището на председателя на СРС за необходимостта от образуване на тълкувателно дело по този въпрос.

Считам, че формулировката на процесуалноправния въпрос в сигнала е неточна, поради което намирам, че същият следва да бъде уточнен и конкретизиран, като предлагам следната формулировка:

„Допустима ли е молба по реда на ЗЗДН за съдебна защита срещу нов акт на домашно насилие, следващ по време издадена в полза на същото пострадало лице заповед за защита по чл. 15, ал. 2 ЗЗДН, с която спрямо същия ответник/извършител е наложена мярка по чл. 5 ЗЗДН, чийто срок не е изтекъл?“

Предвид изложеното, моля да прецените дали да упражните предоставената Ви от чл. 125 ЗСВ компетентност, като предложите на Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд да се произнесе с тълкувателно решение по посочения въпрос.

Приложение: цитираната по-горе противоречива практика.

**СВЕТЛА ДИМИТРОВА –
ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
И РЪКОВОДИТЕЛ
НА ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ**